SENTIT COMUNAL 2026

Presentació +

Programa del congrés +

Ponents, talleristes i organitzadores +

Informació tècnica +

DOSSIER

Presentació

Des de **Fundació Emprius**, amb la col·laboració de **Research & Degrowth**, **Ecologistes en Acció** i **Rebelión Científica**, organitzem la **segona edició** del **congrés "Sentit Comunal"**, aquesta vegada enfocada cap a la temàtica ***"Món rural i cultura popular"***.

Tindrà lloc el dissabte **17 de gener de 2026** a **Berga**, al **Teatre Municipal**. Com l'any passat, l'acte és gratuït i aquesta vegada no caldrà inscriure's, perquè hi haurà aforament de sobres. Ens veiem allà a les **10h**!

Tornarà a ser un espai de **trobada, intercanvi i reflexió** entre persones de diferents territoris dels **Països Catalans** i de l'**Estat espanyol** que defensem el **comunalisme** i el **decreixement** com a vies de transformació social *desitjables* i *necessàries*, que poden apuntar en la direcció de solucionar moltes de les greus problemàtiques i mals que patim i afrontem.

Posarem el focus en qüestions del món rural i de la cultura popular que poden aportar elements d'importància en relació a aquests reptes. El congrés tornarà a tenir **quatre blocs** temàtics al llarg del dia.

Les **ponències** comptaran amb persones de diferents territoris i amb espai de participació del públic. Com a novetat, aquesta vegada el quart bloc consistirà en varis **tallers** "vivencials" simultanis.

"Sentit Comunal" és una **iniciativa coliderada** des de Fundació Emprius i Research & Degrowth.

Món rural i cultura popular

En el **món rural** i en la **cultura popular** podem rastrejar formes d'organització, lògiques i dinàmiques socials alienes a les de l'Estat i el Mercat. Moltes d'aquestes segueixen avui encara vives.

Institucions de **participació popular** política directa, a través de juntes comunals, "*concejos*" o "*batzarres*", assemblees veïnals que han pogut coordinar-se supralocalment i han arribat a assumir les diferents dimensions de la vida col·lectiva.

Vinculades a aquestes, han existit moltes formes de **comunalisme**: els béns comunals com una forma de propietat alternativa a la privada i a l'estatal, que van tenir una importància crucial per a la vida de la gent comuna, així com molts drets comunals sobre béns particulars. També una infinitat de pràctiques d'**ajuda mútua** i **treball col·lectiu**: tornallom, *hacendera*, *auzolan*, treball a jova, *roga*, *sestaferia*... I l'establiment de les normes socials de manera descentralitzada, a través del dret consuetudinari. Estructures precapitalistes que es van descriure com a "col·lectivisme agrari" i "economia popular" per Joaquín Costa, i com a "economia moral de la multitud" per E. P. Thompson.

Al mateix temps, una gran quantitat de coneixements, sabers i oficis han donat lloc a economies enfocades cap a l'**autonomia** i la **subsistència**, allunyades de la generació de dependències de grans estructures de dominació en el propi territori o en territoris colonitzats. Moltes vegades, aquests es posaven en pràctica en col·lectiu, barrejant la dimensió productiva amb la convivencial i social.

També, pel que fa els espais de **festa** i **celebració**, ha existit una cultura popular d'**autoorganització** que feia que aquests juguessin un paper al servei d'allò comunitari i la cohesió social, i no d'interessos privats mercantils o d'un control social burocràtic. Les festes populars han estat un àmbit on el poble ha pogut escollir la cultura i l'oci i al mateix temps ser part activa en la generació d'aquests espais artístics i festius.

En la situació actual, hem de pensar quin tipus d'**alternatives** al desastrós sistema actual plantegem que siguin viables i desitjables. Quines formes i institucions d'organització social, política, econòmica... Quines **"tècniques humils"** i quines tecnologies podem plantejar des del **decreixement** que estiguin al servei de l'ésser humà i la societat, que no ens condueixin a la catàstrofe ecològica, a l'explotació colonialista o a les guerres per recursos, i que puguin ser sostenibles a **llarg termini**.

El capitalisme ens ha empès a nivell mundial cap a una concentració demogràfica en grans ciutats que no té precedent històric. Per molts motius aquesta no és desitjable, ni sembla sostenible a mig termini.

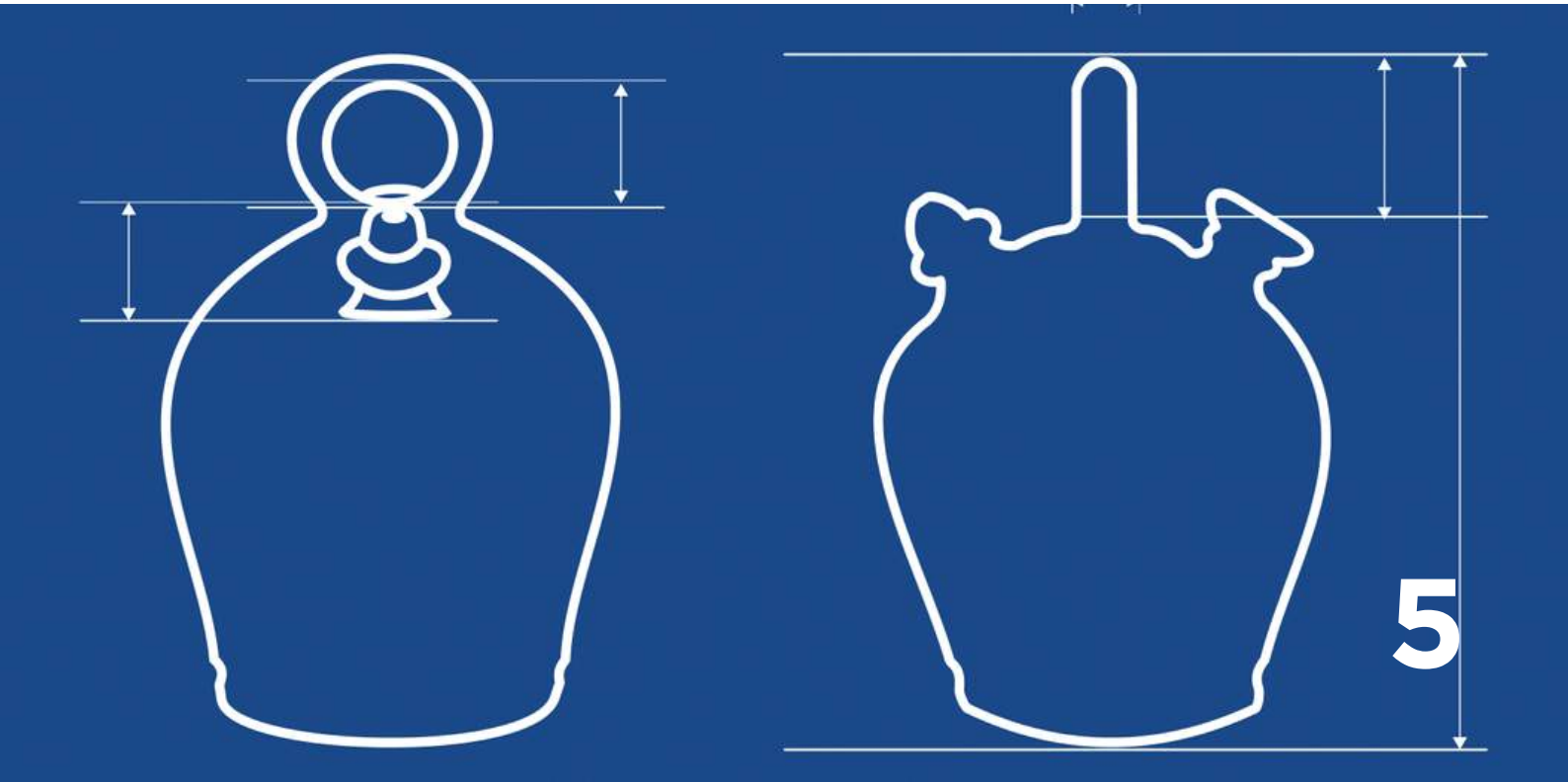

Si el decreixement i el comunalisme passen per la **revitalització** dels territoris aliens a les grans ciutats, en el **món rural** i en la **cultura popular** podem trobar molts elements que siguin aprofitables per construir un món nou.

Compartim, per concloure la introducció, un fragment dels **Diaris** de l'etnomusicòleg estatunidenc **Alan Lomax**, que durant la dictadura franquista va estar visitant molts territoris rurals dels diferents pobles del que anomena "Espanya":

> *"Per tot arreu hi ha casernes plenes de pols amb un cartell sobre la porta: 'Todo por la Patria'. És tan forçat que un és pregunta 'quina pàtria' i només cal una mirada al voltant per veure que* ***no és la pàtria d'aquesta gent*** *(...). Vaig descobrir que a Espanya el* ***folklore*** *no és simple fantasia o entreteniment.* ***Cada poble*** *era un* ***sistema cultural*** *independent amb tradicions que penetraven cada aspecte de la seva vida, i eren aquests costums, sovint pagans, l'****armadura espiritual*** *del poble espanyol* ***contra les moltes formes de tirania*** *que se li havia imposat durant segles. Va ser en el seu folklore heretat que els pagesos, pescadors, traginers i pastors que vaig conèixer trobaven els models de* ***comportament noble*** *i* ***sentit d'allò bell*** *que els feia tan amistosos (...) un folklorista a Espanya troba més que cançons, fa amistats per a tota la vida i renova la seva* ***fe en la humanitat****"*

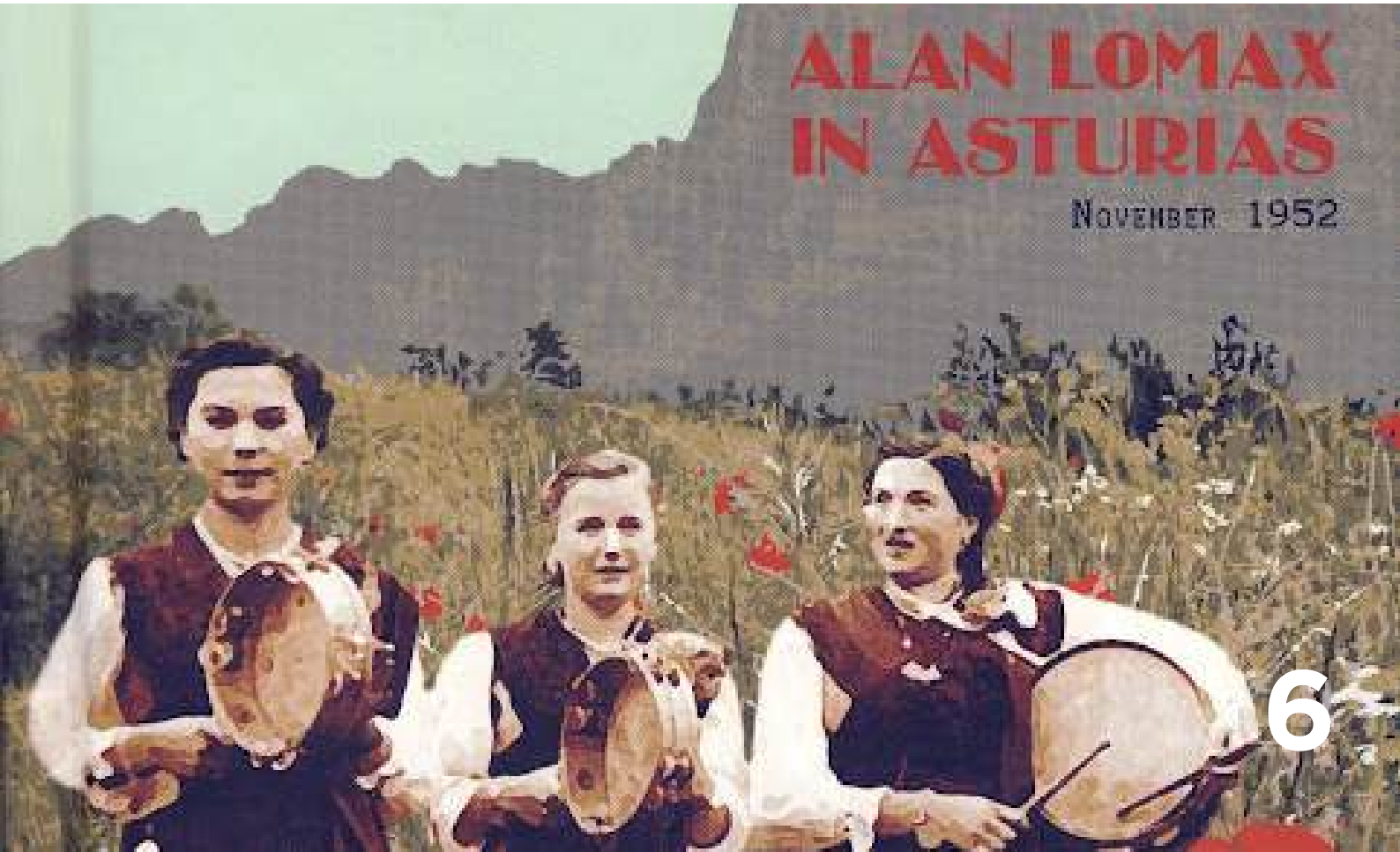

Programa del congrés

10h - OBERTURA DE PORTES

- Inscripcions als tallers del Bloc 4
- Reserves de tiquets per al dinar
- Adquisició d'aparells de traducció simultània (qui els necessiti)

10.30h - BENVINGUDA, INTRODUCCIÓ I EXPLICACIÓ LOGÍSTICA

11h - BLOC 1

ASSEMBLEA VEÏNAL: AUTOGOVERN DELS POBLES

La cultura **política popular** de moltíssims pobles (i antany ciutats) dels territoris dels Països Catalans i la Península durant segles, i encara avui en molts territoris –encara que en declivi–, no ha tingut a veure amb l'anomenada "democràcia representativa" i els partits polítics, sinó amb institucions i sistemes de **democràcia directa i participativa**, d'autogovern comunitari: consells, *batzarres*, assemblees veïnals, juntes comunals, "universitats"... En quina situació es troben les restes d'aquests sistemes en el present, i com podríem projectar aquest paradigma polític cap al **futur**?

A Catalunya un 20% de la superfície forestal és encara comunal, i es troba sobretot al Pirineu, i a Galícia una quarta part del territori són "muntanyes veïnals en mà comuna".

Ponències:

- ***Joel Baró Mas*: Les juntes comunals del Pallars Sobirà**
- ***Alba Rivas Fernández*: Les Comunitats Veïnals en Mà Comuna a Galícia**

12.30h - BLOC 2

OFICIS, SABERS I TREBALL COMUNAL

Des dels anys seixanta, l'**èxode rural** i l'expansió d'una idea de progrés associada a la industrialització van anar relegant el món pagès, els seus sabers tradicionals i les seves estructures comunitàries, fins el punt de gairebé fer-los desaparèixer. No obstant, lluny de ser simples relíquies del passat, molts **coneixements artesans** i formes d'**organització col·lectiva** en el **treball** es mantenen vius i poden **ajudar-nos** a afrontar els **desafiaments** ecològics, socials i polítics del nostre temps.

En aquest bloc parlarem, d'una banda, de pràctiques com la **cistelleria** i l'**esmolat**, de la dalla, sabers lligats al territori que permeten cobrir necessitats sense dependre de grans infraestructures mercantils o administratives. D'altra banda, coneixerem experiències de treball col·lectiu com l'***auzolan*** a Euskal Herria i la recuperació del **tornallom** al Penedès. Amb això, pretenem obrir un diàleg entre aquestes experiències i les idees del decreixement i el comunalisme, per imaginar alternatives al model de treball capitalista.

Ponències:

- ***Anna Sínia*: Reflexions sobre l'experiència i coneixements com a cistellera**
- ***Miguel Berbel*: Sobre la dalla: tecnologia, tècnica, cultura, paisatge i perspectives**
- ***Ateneu Rural cal Cisteller*: Més de 10 anys recuperant el tornallom al Penedès**
- ***Jasone Mitxeltorena*: L'auzolan: llegat del passat, eina del present, clau del futur**

14h - DINAR I BREU DESCANS

Compartir menjar i taula també és **cultura popular**. En aquesta ocasió, el **Casal Panxo** i la cooperativa d'habitatge **Cal Blanxart** ens cuinaran una **paella popular** de verdures i bolets. Menjarem al **local dels Castellers** (c/ de la Ciutat, 35). Els **tiquets** per menjar costaran **10€** i es podran adquirir a les 10h, pagant en efectiu o amb targeta.

Es poden reservar els tiquets del menjar omplint aquest formulari. Si ho feu així, haureu de recollir-los abans de les 10.30h. Els tiquets reservats que no es recullin a primera hora, es posaran a la venda a la pausa entre el Bloc 1 i 2.

15.30h - BLOC 3

LA NECESSÀRIA TRANSMISSIÓ DE CONEIXEMENTS

Necessitem **projectes** amb la capacitat de **transmetre** quantitat de coneixements i **sabers útils** vinculats a la cultura popular, a l'artesania i a la **producció sostenible i eficaç**. Recuperar allò que ens serveixi i actualitzar-ho i complementar-ho amb els nous avenços en coneixements i tècniques.

Som conscients de les iniciatives d'aquest tipus que existeixen actualment? A quins reptes s'enfronten, i quines potencialitats tenen?

Ponències:

- **Escola Orígens, centre d'acció i transformació social a La Garrotxa**
- **Escuela de los Pueblos, espai formatiu-experiencial a Quecedo de Valdivielso (Burgos)**
- **L'Atelier Paysan, un "taller pagès" a França**

17h - BLOC 4

TALLERS: TREBALL MANUAL, ART I CELEBRACIÓ

Com **festegem** sense donar diners a corporacions que financen un genocidi? Per què acceptem comportar-nos de forma ultracapitalista quan es tracta d'art i cultura? Aquest bloc planteja una mirada cap a formes de relacionar-nos amb la cultura que surten de l'hegemonia capitalista i que, malgrat tenir una llarga tradició, avui en dia sonen revolucionàries.

En el context actual en el qual el turbo-capitalisme ens empeny a consumir compulsivament productes innecessaris, nocius per al planeta i que neixen de l'explotació de les classes treballadores, aquest bloc ens apropa a pràctiques tradicionals que reivindiquen la lentitud, la **connexió amb el territori** i els **llaços comunitaris**. Al mateix temps, mentre que les grans corporacions intenten apropiar-se i mercantilitzar la festa i la celebració, fem una mirada cap a formes de festejar que sorgeixen de la **cultura popular** i que posen al centre els valors, la defensa dels territoris i allò comunal.

Tallers simultanis:

- **Danses populars, *amb Berguedana de Folklore Total***
- **Tot sobre la Patum, *amb el Museu Comarcal de Berga***
- **Taller de cistelleria, *amb Anna Sínia***
- **Taller d'esmolat, *amb Miguel Berbel***

SI T'INTERESSA
EL TALLER D'ESMOLAT,

PORTA EL TEU GANIVET DE CUINA DE CASA!

Si t'interessa el **taller d'esmolat** amb Miguel Berbel, porta el teu ganivet de cuina de casa. Treballarem amb pedres d'esmolar noves i en acabar es posaran a disposició de les persones participants a canvi d'una aportació solidària.

Ponents

BLOC 1

JOEL BARÓ MAS

Veí de Lladrós (Pallars Sobirà), vinculat al teixit social i coneixedor del fet comunal a la Vall de Cardós, ha participat en diferents iniciatives a la seva comarca donant valor a l'organització comunal com a instrument veïnal en la governança dels recursos als pobles del Pirineu. Actualment exerceix d'alcalde de Vall de Cardós com a membre d'una agrupació d'electors.

La major part de la superfície d'aquest municipi són béns comunals, que estan regulats per les ordenances municipals sobre el seu ús i aprofitament, reconeixent el paper dels comuns de veïns en la seva gestió.

ALBA RIVAS FERNÁNDEZ

Comunera i presidenta de la Comunitat de Muntanyes Veïnals en Mà Comuna Cabenca-Revolta (Galícia). Col·laboradora activa de vàries associacions locals (Alarma Na Terra de Montes i altres). Participa ocasionalment en les **Brigades Deseucaliptitzadores**. Es considera *foliadeira* i *aldeanista*.

Implicada a la Rede de Áreas Conservadas por Comunidades Locais, que recentment ha publicat l'**"Atlas de áreas conservadas por comunidades locales"**.

Ponents

BLOC 2

ANNA SÍNIA

Cistellera i teixidora amb fibres vegetals, cocreadora de l'**Associació Terra de Mans**, que incidia en el desenvolupament rural i la recuperació d'oficis antics. Treballa per a la divulgació i preservació de sabers ancestrals, en favor del manteniment d'una relació simbiòtica amb el territori. Utilitza la cistelleria com a eina de transformació social col·laborant amb associacions de salut mental i per a una psiquiatria respectuosa amb les persones.

MIGUEL BERBEL SÁNCHEZ

Va participar en col·lectius rurals i periurbans com Bajo el Asfalto está la Huerta! i Los Apisquillos, defensor de la no especialització i familiaritzat amb tasques agrícoles, ramaderes, de fusteria (així com les seves transformacions i elaboracions vàries) dins de xarxes agroecològiques. Compagina l'activitat agrícola amb la de formador.

Ha escrit sobre **horts col·lectius**, sobre **la dalla** i sobre **l'esmolat**.

ATENEU RURAL CAL CISTELLER

Espai vinculat a una xarxa de masies, entitats i persones del Penedès que des de fa anys fomenta el suport mutu i els **treballs comunitaris "a tornallom"**, caminant cap a l'autosuficiència rural comunitària. La finca s'ha comprat a través d'un procés col·lectiu, sent la Fundació Emprius la propietària legal, que fa una cessió d'ús vitalícia.

JASONE MITXELTORENA OZKARITZ

Indagadora de les arrels profundes de la(es) nostra(es) cultura(es), cosa que la va portar a participar a la iniciataiva *Auzolan*, sent autora del llibre **"Auzolanaren kultura. Iraganaren ondarea, orainaren lanabesa, etorkizunaren giltza"** (La cultura de l'Auzolan. Llegat del passat, eina del present, clau del futur).

Ponents

BLOC 3

ESCOLA ORÍGENS

Centro de formació i d'acció social on es promou el coneixement de les diferents tècniques constructives i materials idonis per a una construcció respectuosa amb el seu entorn i els éssers vius que es relacionen. Escola-Taller dirigida a tothom, professional i no professional, que es vulgui enriquir a través de la bioconstrucció i especialment oberta al públic més jove, amb l'objectiu de forjar una base ben ferma de les generacions amb més futur d'aquesta societat. Es troba a la Garrotxa.

ESCUELA DE LOS PUEBLOS

Espai formatiu-experiencial amb dos objectius principals: la formació de promotors de vida que afavoreixin la revitalització i defensa dels nostres territoris, i la creació d'un espai de formació per al moviment social que serveixi per enfortir els llaços entre els entorns rurals i urbans. Comptarà amb formacions tècniques en agroecologia i fructicultura, ramaderia extensiva, gestió forestal... oficis com la fusteria, la construcció, la ceràmica o la ferreria, la salut comunitària o la comunicació social, sempre amb un enfoc comunitari, fer per i per al poble.

L'ATELIER PAYSAN

L'Atelier Paysan (França) dóna suport als agricultors en el disseny i la fabricació de maquinària i edificis adaptats a l'agroecologia pagesa. En tornar a involucrar els productors en les decisions relacionades amb l'equipament agrícola, recuperem col·lectivament l'autonomia tècnica. Analitzant els factors que ens lliguen al sistema agrícola industrialitzat, un sistema en què les polítiques públiques i els interessos particulars ens limiten, ens capacitem per transformar el nostre camp i el nostre sistema alimentari.

Talleristes

BLOC 4

BERGUEDANA DE FOLKLORE TOTAL

Associació per a la recuperació, estudi i divulgació de músiques i danses tradicionals dels Països Catalans amb especial atenció a aquelles de la comarca del Berguedà. Grup d'amants de la música i la dansa tradicional que oferim el nostre repertori a tothom qui el vulgui escoltar i ballar. Amb el que recullen de la seva activitat, promouen la publicació de llibres de recuperació de la cultura popular local.

MUSEU COMARCAL DE BERGA

El Museu Comarcal de Berga és el punt de promoció i comercialització de turisme cultural de la ciutat, obert tant al visitant com al públic local. Organitza les visites a la Casa de la **Patum**, on s'exposen les comparses d'aquesta emblemàtica festa popular de Berga.

ANNA SÍNIA

Cistellera i teixidora amb fibres vegetals, cocreadora de l'**Associació Terra de Mans**, que incidia en el desenvolupament rural i la recuperació d'oficis antics. Treballa per a la divulgació i preservació de sabers ancestrals, en favor del manteniment d'una relació simbiòtica amb el territori. Utilitza la cistelleria com a eina de transformació social col·laborant amb associacions de salut mental i per a una psiquiatria respectuosa amb les persones.

MIGUEL BERBEL SÁNCHEZ

Va participar en col·lectius rurals i periurbans com Bajo el Asfalto está la Huerta! i Los Apisquillos, defensor de la no especialització i familiaritzat amb tasques agrícoles, ramaderes, de fusteria (així com les seves transformacions i elaboracions vàries) dins de xarxes agroecològiques. Compagina l'activitat agrícola amb la de formador.

Ha escrit sobre **horts col·lectius**, sobre **la dalla** i sobre **l'esmolat**.

Organitza

FUNDACIÓ EMPRIUS

La **Fundació Emprius** és una iniciativa de Catalunya, impulsada per persones de diferents projectes comunitaris, que té com a principis bàsics el *comunalisme i el ruralisme*. Es proposa, com a tasca principal, adquirir patrimoni en l'àmbit rural (habitatge, terres, infraestructura...) i cedir-lo a projectes comunitaris i agroecològics que generin un impacte positiu. També s'implica en difondre la cultura comunalista i en promoure l'ús compartit d'eines entre projectes rurals.

col·laboren

Research & Degrowth International és un laboratori d'idees i acció, amb seu a Barcelona, i dedicat a la transformació radical de les nostres economies i societats a través de la investigació, la promoció, l'educació, la formació i els esdeveniments al voltant del decreixement. Amb la nostra feina i les nostres ensenyances volem contribuir a difondre en la societat civil una conversa sobre els costos i els límits del creixement, estimulant el pensament creatiu i la innovació sobre alternatives.

Ecologistes en Acció és una confederació de grups ecologistes distribuïts per pobles i ciutats de l'Estat espanyol. Formem part de l'ecologisme social, que entén que els problemes mediambientals tenen el seu origen en un model de producció i consum cada vegada més globalitzat, del qual es deriven problemes socials, i que cal transformar si es vol evitar la crisi ecològica. Per això, realitzem campanyes de sensibilització, denúncies públiques o legals, mobilització i accions directes contra aquelles actuacions que malmeten el medi ambient, al mateix temps que elaborem alternatives concretes i viables en cadascun dels àmbits on desenvolupem la nostra activitat.

Rebelión Científica som persones que pertanyem a la comunitat científica i acadèmica rebelant-nos avant la inacció política enfront la crisi climàtica i ecològica. Durant dècades els nostres avisos no s'han escoltat, així que hem de passar a l'acció. Som Scientist Rebellion a l'Estat Espanyol i estem alineades amb XR España.

Informació tècnica

ESPAIS

En aquest **mapa interactiu** estan els espais en els quals tindran lloc les activitats del dia:

Teatre Municipal Berga - Espai principal del congrés
(Ronda de Queralt)

Local dels Castellers - Espai on dinarem
(c/ de la Ciutat, 35)

Casal Cívic i Comunitari - Espai per a alguns tallers del Bloc 4
(Plaça de Sant Joan)

Casa de la Patum - Espai que es visitarà en un taller del Bloc 4
(Convent de Sant Francesc)

3 llocs on aparcar *(veure mapa)*

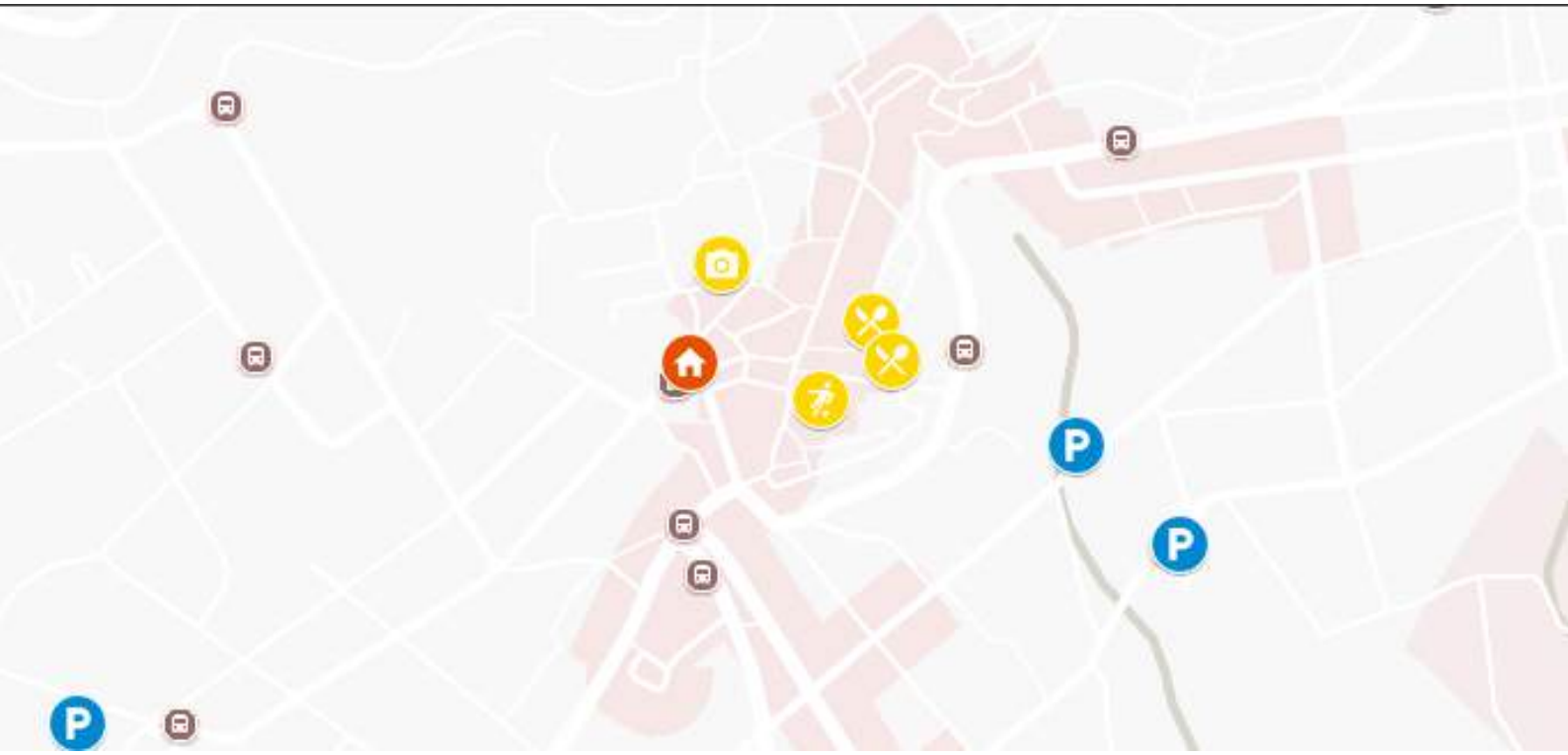

(mapa interactiu fent "clic")

Informació tècnica

TRANSPORT

Com en molts pobles del món rural, el transport públic a Berga és limitat. Hem preparat un "Pad" perquè les persones assistents pugueu posar la informació i buscar altres persones que facin el mateix trajecte en cotxe: **Pad per compartir trajecte**

LLENGUA I TRADUCCIONS

El congrés s'organitza amb persones i col·lectius de tota la Península i les ponències recullen experiències de llocs de diferents territoris. Al mateix temps, té lloc a Berga, un poble català. Per això, l'activitat es desenvoluparà de manera mixta en català i castellà. Disposarem de *traducció del català al castellà* per a aquelles persones que no puguin entendre el català. El servei de traducció estarà a càrrec de COATI.

ESPAI PER A "PEQUES"

Des de les 10h a les 17.30h habilitarem un espai amb jocs perquè les criatures puguin estar a gust. No hi haurà servei de "cangur".

EDICIÓ ANTERIOR

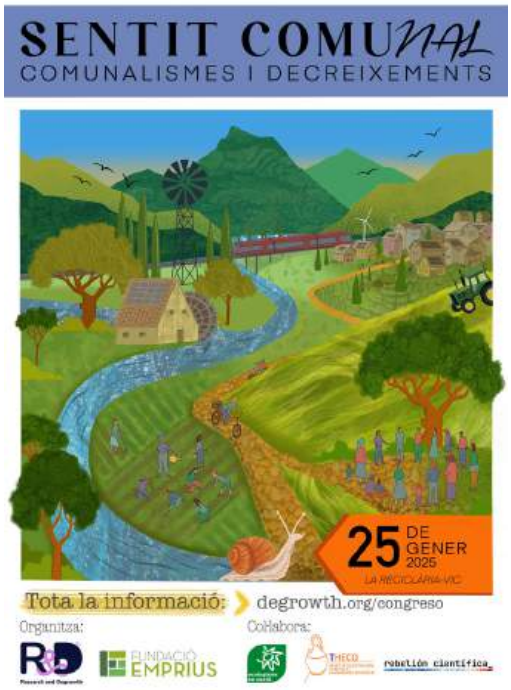

Els quatre blocs de la primera edició del congrés Sentit Comunal (Vic, enero de 2025) es poden veure en vídeo aquí:

youtube.com/@FundacioEmprius

SENTIT COMUNAL

MÓN RURAL I CULTURA POPULAR

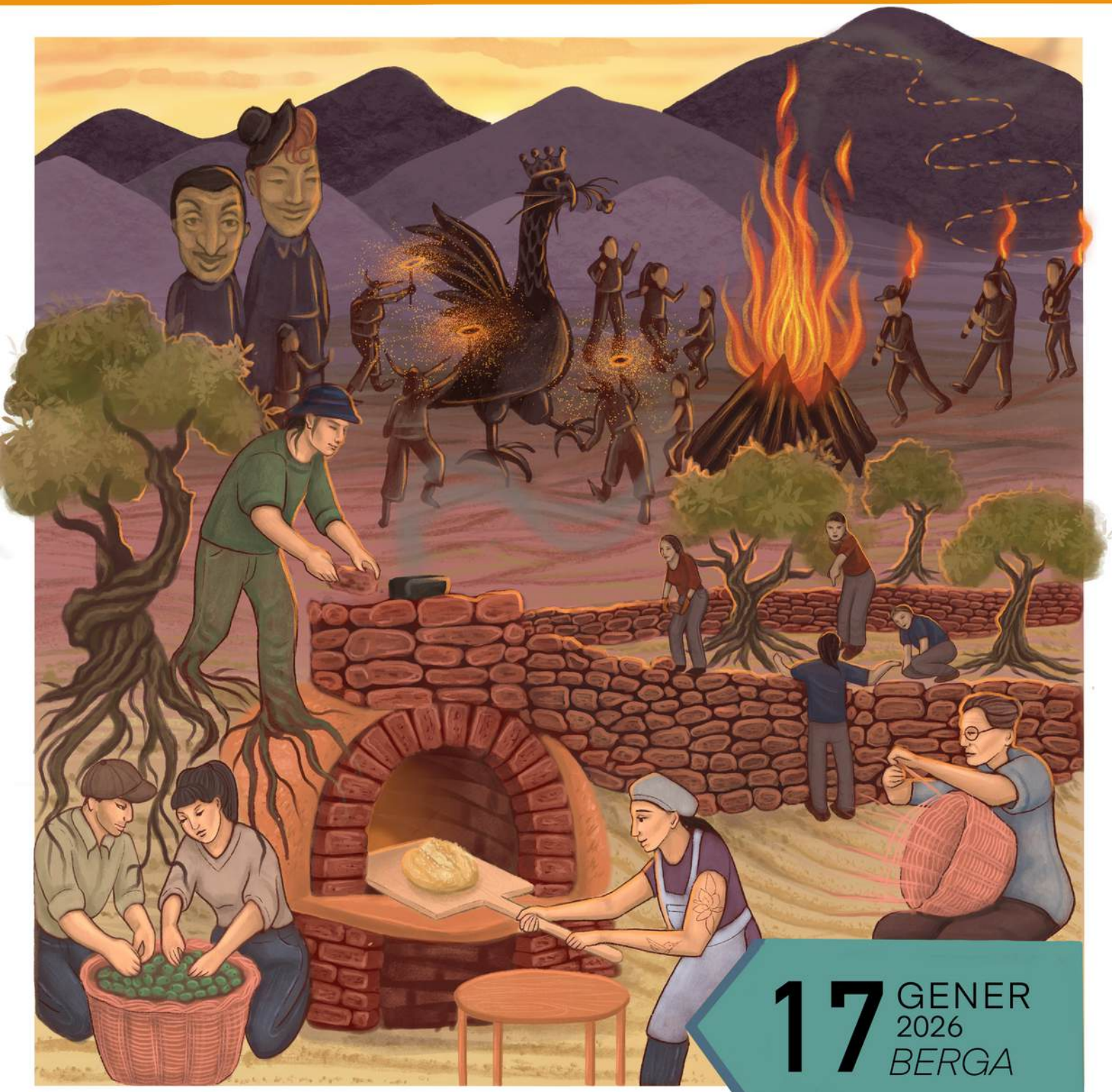

17 GENER 2026 *BERGA*

emprius.cat/sentit-comunal

Organitza:

FUNDACIÓ EMPRIUS

R&D Research and Degrowth

Col·labora:

ecologistes en acció

rebelión científica

Amb el suport de:

Agència de Desenvolupament del Berguedà

Ajuntament de Berga

Ateneu Cooperatiu Catalunya Central

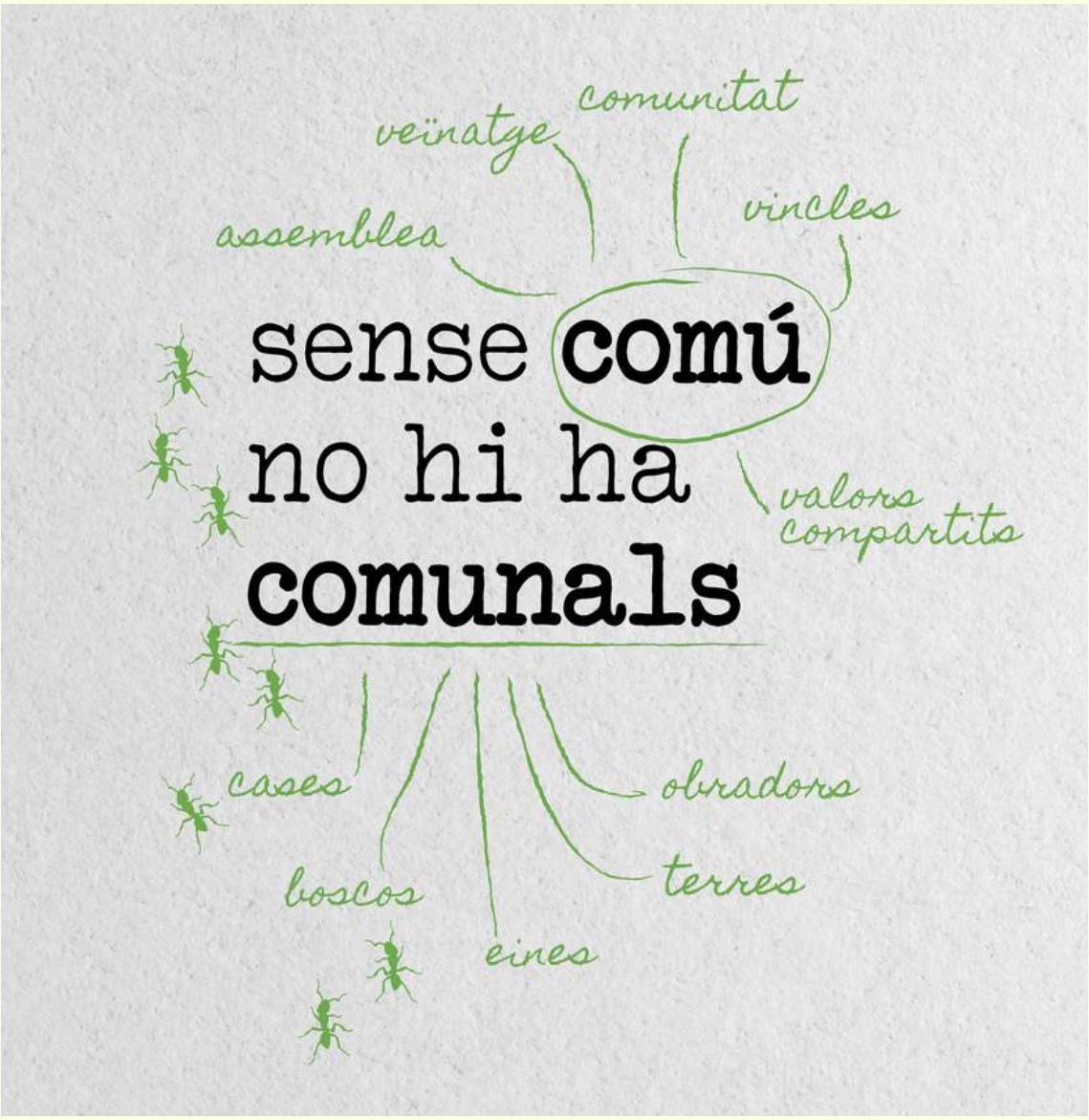

FES-TE SÒCIA DE EMPRIUS

i desgrava fins a un 80% de la teva aportació

emprius.cat/socies